

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ ПІДЛЯШШЯ В ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

У статті проаналізовано пріоритетні напрями культурно-освітньої діяльності Союзу українців Підляшшя та роль установи в інтеграції української громади. Окреслено значення мистецьких проєктів, спрямованих на збереження, консервацію і популяризацію національних традицій. Визначено роль фестивалів у відтворенні й пізнанні спільнотою власної спадщини, а також місце міжнародних імпрез в системі культурних заходів української меншини.

Ключові слова: українська спільнота, культурно-мистецькі проєкти, національна ідентичність, фестивалі.

The priority trends of cultural and educational activities of the Union of the Ukrainians of Podlachia and the institution significance in the Ukrainian community integration are analyzed in the article. The importance of artistic projects, aimed at the preservation, conservation and popularization of the national traditions is described. The role of the festivals in the recreation and cognition of the own heritage by the community and also the place of international events in the system of cultural arrangement of Ukrainian minority are determined.

Keywords: Ukrainian community, cultural-artistic projects, national identity, festivals.

Глобалізація, економічна інтеграція, демократизація політичного й суспільного життя в країнах Європейського союзу та Східної Європи значно розширили права та свободи етнічних і національних меншин на вільний розвиток власних традицій, вивчення історії, мови, а також надали можливість «замислитися і задатися питанням, ким я є, звідки походять мої предки, якою є моя культура та отримати на них вичерп-

ну відповідь» [18, с. 73]. Тому особливого значення в сучасних умовах набувають питання пошуку ідентичності, національної самобутності, «які знаходять своє вираження через фольклор і етнографію, через різні прояви традиційної культури» [10, с. 162]. Адже саме культура є сьогодні тією силою, яка дає можливість українській спільноті Підляшшя протистояти асиміляційним процесам.

Упродовж багатьох років у різних публікаціях, зокрема й наукових, оминали проблему існування на північному Підляшші української спільноти, трактуючи її появу як явище маргінальне, без шансу на будь-який розвиток. Описуючи православне населення вживали досить спрощене стереотипне визначення «білоруська меншість» [17, с. 4]. Українська громада і її нечисленна інтелігенція в цьому регіоні була залишена фактично сам на сам з проблемою етнічного самозбереження і протистояння негативним щодо неї тенденціям [3, с. 597]. Але за досить короткий проміжок часу маємо змогу спостерігати певні позитивні зрушення в національній ситуації на Підляшші. Адже північна частина регіону – єдина у Польщі заселена українцями територія, що її оминула акція «Вісла», і де не треба було відбудовувати старого життєвого укладу, а лише пронизати його дієвими організаційними структурами [2, с. 24]. Чималих зусиль для зміни цієї ситуації доклало громадське об'єднання Союз українців Підляшшя і нині рух відродження української ідентичності у Підляському воєводстві дослідники називають «динамічним національним феноменом» [20, с. 163].

Метою статті є висвітлення основних напрямів діяльності громадського об'єднання українців Підляшшя, спрямованих на збереження національної тотожності та духовної культури спільноти.

Союз українців Підляшшя (далі СУП), заснований 22 березня 1992 року у м. Більську Підляському (нині очолює

М. Рижик) у своєму статуті окреслюється як «організація, яка служить українському суспільству і висловлює його інтереси», а свою мету вбачає у «розвитку української національної свідомості серед україномовного населення Підляшшя, діяння з метою збереження і розвитку місцевої української культури і ведення діяльності для здійснення громадянських прав української національної меншини в Польщі» [1, с. 1].

Важливу роль в інтеграції української спільноти і надалі виконує друкований орган СУП – часопис «Над Бугом і Нарвою» (головний редактор Ю. Гаврилюк), який виходить з 1991 року. Уже з перших номерів видавці журналу були зацікавлені аби він потрапив до якнайширшого кола читачів, був їхнім «голосом, який почують і поза українським середовищем». На сторінках двомісячника (видано 172 номери) висвітлюються сторінки з історії України, регіону, церкви, також актуальні події культурно-мистецького та освітнього життя підляшан. Вагоме місце відводиться публікаціям записів та досліджень з фольклору, звичаїв народного життя, мови і діалектів. До першого числа за 2020 рік додалася рубрика «Календар великих українських імен», що дає змогу ознайомитися з визначними постатями, які залишили помітний слід в українській історії та культурі.

Важливе значення у формуванні національної ідентичності українців відіграють також медіа. З 1991 року спільнота має можливість слухати радіопередачі «Українська думка» з Білостоку, а з 2009 року – «Українське слово», спрямованої на вивчення української мови. Починаючи з 1997 року, раз на два тижні транслювалася 14-ти хвилинна телепередача з Білостоку в рамках циклу для національних меншин «Самі про себе», а з 2003 року – інформаційно-публіцистична програма «Український перегляд», яка висвітлює різноманітні культурно-мистецькі заходи, що відбуваються в регіоні. Важливим джерелом інформації є інтернет-сторінки згаданих вище радіо та телепередач.

Певною перевіркою результатів діяльності СУП став загальний перепис населення у 2011 році, де одне із поставлених питань стосувалося приналежності респондента до певної національності. У Підляському воєводстві українську національність задекларували 2200 осіб, тобто на 0,8 тис. більше, ніж під час попереднього перепису 2002 року [18]. Висловлюючись з цього приводу, Ю. Гаврилюк зазначав: «Факт, що кількість «статистичних українців» у воєводстві підляському збільшилася на 60 % виглядає оптимістично [14, с. 2]. І це природно, адже особи, які донедавна вважалися білорусами, ідентифікують себе українцями, відповідно до своєї мови і культурної традиції, тобто відбувається перебудова стереотипів. Водночас результати перепису є відображенням певної тенденції – зростання української національної свідомості на Підляшші [21, с. 5].

У формуванні національної ідентичності одну з вирішальних ролей відіграє освіта. Адже «сьогоднішня молодь має щораз менше контактів з українською мовою. Батьки, а навіть діди розмовляють з дітьми польською, аргументуючи це тим, що вони не будуть мати проблем з навчанням, коли підуть до польської школи» [9]. Тому зусилля членів СУП спрямовувалися передусім на запровадження української мови в шкільну програму. Адже саме мова є «найбільш значенневою, найбільш інтимною частиною народної культури», а також «залишається розпізнавальним знаком національної тотожності» [12, с. 15]. Освітній процес було розпочато у 1994 році у початковій школі м. Більська, де заняття у групах відвідували більше 70 дітей. Варто зауважити, що система навчання української мови та літератури учнями, що належать до української національної меншини у Польщі опирається на низку законів та підтримку держави, яка надає органам місцевого самоврядування кошти для розвитку, вивчення мови національних меншин й організацію духовно-культурної сфери життя, що є вагомим стимулом.

З 2005 року розширилася мережа закладів з вивчення рідної мови, нині у північній частині Підляшшя бажаючі мають змогу навчатися у семи пунктах на базі дошкільної установи, початкових шкіл та гімназій у містах Більськ, Білосток та с. Черемха. Окрім того, з січня 2012 року діє проект СУП «Говоримо українською. Навчання української мови», в рамках якого у Білостоці проходять заняття з мови для дорослих. У 2018–2019 роках навчальному році українську мову у Підляському воєводстві вивчали 420 учнів [7].

Роль навчальних закладів та пунктів вивчення мови не обмежується лише освітньою діяльністю, вони виконують функцію важливих українських культурних осередків у регіоні, залучаючи дітей та дорослих до широкої мистецької діяльності, участі у співочих, танцювальних гуртах і різноманітних імпрезах. Так, на базі дитячої дошкільної установи № 9 у Більську у 1997 році розпочато реалізацію освітнього проекту «До традиції», метою якого було залучення у навчальний процес народних майстрів – носіїв підляської говірки та місцевих традицій. В закладах з вивчення української мови проводяться майстер-класи, практичні заняття з дітьми, вечори українських колядок, свята Маланки, виступи вертепників з традиційними виставами, декламаторський конкурс «Українське слово» [7]. У багатьох випадках, пізнаючи елементи своєї культури, дитина зживається з ними, починає розуміти їх символічне значення і роль в історії народу.

Запровадження подібних заходів стимулює передусім зацікавлення батьків до власної культури, етнічного коріння і захочує їх записувати дітей на розвиткові й освітні програми. Саме вивчення рідної мови, інтерес до народних традицій і пісенної творчості сприяли створенню на базі освітніх закладів дитячих та молодіжних фольклорно-етнографічних колективів. Серед них популярні: «Ранок» (м. Більськ-Підляський), «Добрина» (м. Білосток), «Гілочка» (с. Черемха), «Струмок»

(с. Дубичі-Церковні) та ін. Творчість подібних колективів вирізняється свідомим та цілеспрямованим засвоєнням народної традиції, відтворенням її суттєвих елементів з єдиною метою – відновити колись втрачене.

Неоціненним багатством української спільноти є також діяльність сільських фольклорно-етнографічних колективів, творчість яких набуває важливого значення у передачі традиційного досвіду і знань, а також популяризації народної культури в терені та поза його межами. До колективів з багаторічною діяльністю належать такі фольклорні гурти, як: «Вільчанка» (с. Вілька Терехівська), «Тиневичанки» (с. Тиневичі), Орешки (с. Орішково), «Красуні» (Красне Село), «Родина» (с. Дуб'яжино) та багато інших.

Українці регіону не тільки культивують власні родинні традиції, але й беруть активну участь у різноманітних осередкових, локальних, регіональних ініціативах, що мають безпосередній зв'язок з культурою терену. Завдяки активній діяльності СУП при фінансовій підтримці Міністерства внутрішніх справ і адміністрації Республіки Польща, об'єднанню українців вдається щорічно успішно реалізовувати низку культурно-мистецьких і навчальних проєктів спрямованих на відновлення та збереження народних традицій. Важлива роль у проведенні таких заходів належить гмінним осередкам культури, на базі яких відбуваються різноманітні мистецькі події. Використання власних культурних надбань стало свідомою справою, метою якої є як внутрішня інтеграція членів локальної спільноти, так і свідома зовнішня репрезентація. Так, у різних місцевостях Північного Підляшшя в будинках культури та на базі шкіл з вивчення української мови в рамках проєкту «Зустрічі з підляським фольклором, українською традицією і поезією» проводяться щорічні локальні «Вечори українських колядок», де беруть участь всі покоління українців, маланкові забави, а також фольклорно-етнографічні свята, популярні серед них: «Підляські обжинки»,

пісенний конкурс «З підляської криниці», «Перегляд весільних і ліричних пісень», фестиваль «На Івана, на Купала» (с. Дубичі Церковні) та ін. [8, с. 38]. Конкурсний характер оглядів народної творчості та фестивалів значною мірою впливає на підтримку традиційного репертуару і виконавської манери.

Продовження традиції і передача її елементів наступним поколінням можливе лише через пізнання власної культури й історичної спадщини регіону, а головне через бажання участі у діяльності, яка сприяє пізнанню, відтворенню, пригадуванню тих же традицій [13, с. 87]. Саме ці функції закладено в основу проекту «Джерела – українські традиції і трансформації» (с. Черемха), в рамках якого проходить щорічний регіональний фестиваль, де свої виступи представляють місцеві виконавці й фольклорні колективи, проводяться різноманітні майстер-класи з ужиткового мистецтва, вивчення календарно-обрядового фольклору, гри на музичних інструментах, народних танців тощо. Оскільки основним критерієм побутування фольклору є його зв'язок з живим носієм, яким може бути як окрема особа, так і локальна спільнота, можна стверджувати, що фольклор зберігається там, де і доки живуть носії, які в конкретних ситуаціях виконують функцію передачі своїх знань і досвіду [15, с. 254].

Поряд із традиційною трансмісією елементів народної культури важливу роль у збереженні й популяризації українського фольклору відіграє видавнича діяльність СУП, що відбувається шляхом публікації пісенних збірок, практичних описів звичаїв та обрядів, випуску аудіо-продукції, компакт-дисків тощо. Зокрема, у рамках проекту «Запис та видання платівки з українськими колядками та щедрівками Підляшшя» видано диск «Підляшшя колядує. *Ukrainśkie kołędy i szchedriwki Podlasia*», куди увійшов автентичний фольклор у виконанні місцевих гуртів. Вдалою формою збереження і відтворення місцевої звичаєво-обрядової культури виступають також проекти, що мають на меті реконструкцію давніх обрядів [8, с. 38–39].

Часто ініціаторами у культивуванні й збереженні місцевих традицій виступають будинки культури, залучаючи до своєї активності представників сільських громад. Прикладом такої діяльності є проекти міського осередку культури в Кліщелях, в рамках яких було записано фільми з реконструкцією двох весільних обрядів з с. Даші [8, с. 38–39]. Вже традицією стало видання дисків і пісенних збірок з нагоди ювілею того чи іншого фольклорного гурту. Завдяки місцевим збирачам, які організовують та проводять теренові дослідження з метою архівування й оприлюднення записів народної творчості, побачили світ пісенні збірки Є. Томчук, А. Артем'юк [6, с. 5], Л. Бартощука тощо [8, с. 38].

Загалом, в сільських громадах щораз частіше з'являються цікаві форми локальної активності: від появи нових гуртів, осередків передачі традицій, проведення циклічних календарних свят, до організації щорічних фестивалів. Досить інтенсивно вони почали проводитися з кінця 90-х років ХХ ст. До прикладу, у 1996 року з ініціативи місцевого гурту «Черемшина» (с. Черемха), було організовано зустріч кількох фольклорних колективів, яка згодом розрослася до однієї з головних музичних імпрез в регіоні – фестивалю багатьох культур і народів «З сільського подвір'я». В рамках заходу проводяться майстер-класи традиційного співу, танців, гри на народних інструментах, покази фільмів, фотовиставки, наукові конференції тощо.

Цікавими подіями сучасної репрезентації культурної спадщини українців стали міжнародні фестивалі «Підляська октава культур», «Давні пісні – молоді голоси». Вартий уваги й міжнародний фестиваль фольклору «Підляські зустрічі», започаткований 2006 року, з метою не тільки відновлення народних традицій, а й ознайомлення з фольклором інших народів та країн. Проведення щорічних культурних заходів дає можливість говорити про тенденцію відтворення українцями цілого комплексу фольклорних традицій, усвідомлення

значущості рідної мови і водночас поваги до культурних надбань інших народів. Слушною в цьому аспекті є думка Р. Кирчіва, що «в умовах нового часу фольклор зберіг одну з найважливіших своїх функцій – комунікативну, себто здатність об'єднувати, соціалізувати людей на основі відповідно узагальненого досвіду традиції. І більше того: як ніколи раніше з такою очевидністю, він виступає могутнім етноінтегруючим фактором, дією якого охоплені всі етнографічні й етнотериторіальні групи українського народу, в тому числі й українські діаспорні спільноти в різних країнах світу» [4, с. 855].

Однією з перших мистецьких подій ініційованих СУП у 1991 року став фестиваль української культури «Музичні діалоги над Бугом», що проходив у Мельнику. Захід мав на меті об'єднати українців регіону й метрополії, але переріс вузько національні рамки й набув міжнародного характеру. З 1993 року фестиваль було перейменовано в «Підляську осінь», а місцем його проведення став Більськ Підляський, що є центром української національно-культурної активності. Початково місцеві учасники фестивалю були представлені здебільшого сільськими фольклорно-етнографічними гуртами. З кожним роком фестивальна карта подій розширювалася, охоплюючи все більшу кількість міст і сіл регіону. Це дозволило тим, хто ототожнює себе з спільнотою або ж є прихильником української культури брати участь у фестивальных заходах у різних місцевостях. Основна ж мета організаторів та учасників – якнайширше представити спектр української культури протягом відносно короткого часу.

Фестиваль, який традиційно відбувається в останній декаді жовтня, вирізняється на тлі інших подібного роду заходів своєю різноманітністю і багатством представлених учасників та має важливе значення не тільки в контексті збереження й популяризації духовної спадщини українців регіону, але передусім є знаковою подією як для самих виконавців так і глядачів. «Це свято єднан-

ня української культури, яка не знає адміністративних меж, свято зустрічі людей, які свідомі свого походження, котрі думають про свою мову, культуру, і через такі заходи, як фестиваль, голосно і в позитивному сенсі заявляють про себе» [11, с. 10].

Програма подій ХХVIII фестивалю української культури «Підляська осінь» охоплювала концерти, в яких окрім місцевих, взяли участь понад двадцять колективів з Польщі й України, театральні вистави, показ фільму та ярмарки рукоділля, що відбувалися упродовж 23–27 жовтня 2019 року у восьми місцевостях Підляського воєводства. На фестивалі традиційно проходять зустрічі виконавців різних поколінь, тому вона є гарною нагодою для спілкування з колективами інших регіонів, нав'язування контактів, а також обміну творчим досвідом. У мистецькому календарі українців регіону фестиваль залишається найбільш значимою міжнародною культурною подією вже 30 років поспіль. Престиж імпрези та зацікавлення нею серед місцевих фольклорних колективів свідчить про усвідомлення українцями цінностей власної культури.

Важливими структурними елементами фестивалю є конкурси-огляди, мистецькі виставки-ярмарки, майстер-класи з носіями традицій, лекції з фольклору, театральні вистави тощо. Подібні заходи виступають платформою діалогу, сприяють міжкультурним контактам, інтеграції учасників і організаторів. Вагомою їх функцією є толерантне й шанобливе ставлення до різних проявів культур – локальних, регіональних, етнічних, національних.

Значну роль в інтеграції спільноти, активізації діяльності у збереженні етнокультурної традиції відіграє наукове середовище. Зокрема, у 2017 році в рамках фестивалю «Підляська осінь» було проведено першу наукову конференцію, приурочену ювілею головної установи під назвою «25 років Союзу українців Підляшшя». У заході взяли участь фахівці з Польщі, України, Білорусі, а також знані діячі українського регіональ-

ного осередку, де на чотирьох секційних засіданнях було виголошено 36 доповідей. Таким чином, об'єднання не лише відзначило свій ювілей, але й привернуло увагу ширшого грона фахівців до проблем історії, культурної спадщини українців, розгляду аспектів мовної та етнічної ідентичності. Підсумовуючи у своєму виступі діяльність установи упродовж чверть століття, Г. Купріянович слушно зауважив: «Ніхто не думав, що буде такий з цього ефект: що будуть фестивалі, будуть концерти, будуть ансамблі, які співають наші пісні, радіо- та телепередачі. Що в публічному житті всі будуть пам'ятати, що на цій землі є також українська культура, українське слово, а мова і культура, яка жила тут сотні літ, є частиною цього культурного простору, який тягнеться від Більська, через Луцьк, Київ – аж до Харкова і Кубані» [11, с. 10].

Знаковою подією стало заснування у лютому 2018 року Товариства «Підляський науковий інститут» (м. Більськ Підляський), який, за словами очільника Г. Купріяновича, має стати місцем проведення наукових заходів з метою презентації і популяризації результатів досліджень, що «мають ключове значення для пізнання і збереження культурної спадщини терену, необхідні для осмислення цієї спадщини самими носіями, формування національної та регіональної ідентичності православних мешканців Підляшшя» [5, с. 8]. Важливою ініціативою новоствореної установи став проект «Документування і архівування традиційного фольклору гміни Чижі», реалізований у 2019 році. Предметом зацікавлень збирачів була передусім календарна та родинна обрядовість, пісенний і прозовий фольклор, який увійде до електронної бази і в подальшому буде оприлюднений [16, с. 7–8].

Підсумовуючи, зауважимо, що СУП виконує важливу інтеграційну функцію, слугуючи містком між родиною і локальною спільнотою. Побутування фольклорної культури, прагнення збереження та передачі елементів традиційної

спадщини стало можливим завдяки інтенсивній діяльності осередку в регіоні та залученню до праці значної групи ініціативної молоді місцевого походження, а також діячів культури, науковців, вчителів, для котрих підтримка спільноти у збереженні мови, етнокультурних традицій та національної totoжності була і залишається відповідальною місією.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Гаврилюк Ю. Союз українців Підляшшя. *Українець*. 1992–1993. Чис. 2–1 (6–7). С. 1–3.
2. Гук Б. Підляшшя – перегони з часом. *Над Бугом і Нарвою*. 1994. № 1–2.
3. Кирчів Р. Етнокультурне пограниччя: Культури предметного поля й методологічні засади його дослідження. *Народознавчі зошити*. 2009. № 5–6. С. 594–607.
4. Кирчів Р. Ф. Фольклор у системі новочасної української культури. *Визвольний шлях*. Лондон ; Київ, 1999. № 7.
5. Купріянович Г. «Вже друга підляська конференція...». *Над Бугом і Нарвою*. 2018. № 6. С. 8. URL : <http://nadbuhom.pl/images/NBiN-6-2018.pdf>.
6. Лабович Л. Вийшла книжка з дитячим фольклором. *Над Бугом і Нарвою*. 2012. № 2.
7. Лабович Л. Підляський науковий інститут. Хронологія і статистика навчання української мови на Північному Підляшші в 1994–2019 роках. URL : https://osvita.org.pl/uploads/images/02/96_41.pdf.
8. Лабович Л. Пісенний фольклор Підляшшя між Бугом і Нарвою в колі зацікавлень дослідників. *Над Бугом і Нарвою*. 2019. № 1. С. 38–39. URL : <http://nadbuhom.pl/images/NBiN-1-2019.pdf>.
9. Лоза П. Розмова з Юрієм Гаврилюком. *Наше слово*. 2016. № 52. URL : <https://www.nasze-slowo.pl/nad-bugom-i-narvoju-3/>.
10. Микитенко О. Проблема ідентичності в сучасних фольклористичних дослідженнях у Болгарії, Македонії та Сербії. *Сучасна фольклористика європейських країн*. До XV Міжнародного з'їзду славистів. Наукові студії ІМФЕ. Київ, 2012. Вип. 1. С. 160–206.
11. Савчук С. Свято української культури з ювілейною прикрасою. *Над Бугом і Нарвою*. 2017. № 6.

12. Bartmiński J. Język w kontekście kultury. Współczesny język polski. Lublin, 2001.
13. Engel J. Kultura Polski lokalnej. *Barometr kultury*. Warszawa, 1992.
14. Hawryluk J. Optymistyczna statystyka na tle pesymistycznej historii. *Над Бугом і Нарвою*. 2012. № 6.
15. Linette B. Kwestia żywotności folkloru polskiego i jego współczesnego przekazu. *Folklorystyka na przełomie wieków*. Cieszyn, 1999.
16. Łabowicz L. Kultura ludowa gminy Czyże. *Над Бугом і Нарвою*. 2019. № 6. S. 7–8.
17. Łabowicz L. Podlasie wielokulturowe czy zróżnicowane kulturowo? *Над Бугом і Нарвою*. 2011. № 6 (118). S. 3–4.
18. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, 2011. Raport z wyników w województwie podlaskim. Urząd statystyczny w Białymstoku. Białystok, 2012. URL : <http://nadbugom.pl/0302.html>.
19. Nikitowicz A. Mniejszość ukraińska w warunkach przeobrażeń ze szczególnym uwzględnieniem narodu kulturowego. *Pogranicze. Studia Społeczne*. 2012. T. XIX. S. 73–95.
20. Nikitowicz A. Transformacja tożsamości narodowej w warunkach istotnych zmian politycznych na przykładzie ukraińców Podlasia. *Pogranicze. Studia Społeczne*. 2016. T. XIX. Cz. 2. S. 163–177.
21. Sawczuk S. Nawet oficjalnie jest nas więcej. *Над Бугом і Нарвою*. 2013. № 2. S. 5.

REFERENCES

1. HAVRYLIUK, Yuriy. Union of Ukrainians of Podlasie. *Ukrainian*, 1992–1993, no. 2–1 (6–7), pp. 1–3 [in Ukrainian].
2. HUK, Bohdan. Podlasie – Race against Time. *Over the Bug and Narva*, 1994, no. 1–2 [in Ukrainian].
3. KYRCHIV, Roman. Ethnocultural Frontier: Cultures of the Subject Field and Methodological Principles of Its Research. *Ethnographic Notebooks*, 2009, no. 5–6, pp. 594–607 [in Ukrainian].
4. KYRCHIV, Roman. Folklore in the System of Modern Ukrainian Culture. *Liberation Way*. London; Kyiv, 1999, no. 7 [in Ukrainian].
5. KUPRIYANOVYCH, Hryhoriy. «It is the Second Podlasie Conference Already...». *Over the Bug and Narva*, 2018, no. 6, pp. 8 [online]. Available from: <http://nadbuhom.pl/images/NBiN-6-2018.pdf>. [in Ukrainian].

6. LABOVYCH, Liudmyla. A Book with Children's folklore has been Published. *Over the Bug and Narva*, 2012, no. 2 [in Ukrainian].
 7. LABOVYCH, Liudmyla. *Podlasie Scientific Institute. Chronology and Statistics of Ukrainian Language Teaching in Northern Podlasie in 1994–2019* [online]. Available from: https://osvita.org.pl/uploads/images/02/96_41.pdf. [in Ukrainian].
 8. LABOVYCH, Liudmyla. Song Folklore of Podlasie between the Bug and Narva in the Researchers Circle of Interests. *Over the Bug and Narva*, 2019, no. 1, pp. 38–39 [online]. Available from: <http://nadbuhom.pl/images/NBiN-1-2019.pdf>. [in Ukrainian].
 9. LOZA, Pavlo. Conversation with Yuriy Havryliuk. *Our Word*, 2016, no. 52 [online]. Available from: <https://www.nasze-slowo.pl/nad-bugom-i-narvoju-3/>. [in Ukrainian].
 10. MYKYTENKO, Oksana. The Problem of Identity in Modern Folkloristic Studies in Bulgaria, Macedonia and Serbia. *Modern Folklore of European Countries*. On the Occasion of the 15th International Congress of Slavists. Scientific Studies of IASFE. Kyiv, 2012, iss. 1, pp. 160–206 [in Ukrainian].
 11. SAVCHUK, S. Holiday of Ukrainian Culture with Jubilee Decoration. *Over the Bug and Narva*, 2017, no. 6 [in Ukrainian].
 12. BARTMIŃSKI, Jerzy. *Language in the Context of Culture. Modern Polish Language*. Lublin, 2001 [in Polish].
 13. ENGEL, Jay. Culture of Local Poland. *Barometer of Culture*. Warsaw, 1992 [in Polish].
 14. HAWRYLUK, J. Optimistic Statistics on the Background of a Pessimistic History. *Over the Bug and Narva*, 2012, no. 6 [in Polish].
 15. LINETTE, B. An Issue of the Vitality of Polish Folklore and Its Contemporary Message. *Folkloristics at the Turn of the Centuries*. Cieszyn, 1999 [in Polish].
 16. ŁABOWICZ, Ludmiła. Folk Culture of the Czyże Commune. *Over the Bug and Narva*, 2019, no. 6, pp. 7–8 [in Polish].
 17. ŁABOWICZ, Ludmiła. Is Podlasie Multicultural or Diverse Culturally? *Over the Bug and Narva*, 2011, no. 6 (118), pp. 3–4 [in Polish].
 18. *National Census of Population and Housing, 2011. Report on the Results in Podlaskie Voivodeship*. Statistical office in Białystok. Białystok, 2012 [online]. Available from: <http://nadbuhom.pl/0302.html>. [in Polish].
 19. NIKITOWICZ, A. Ukrainian Minority in the Conditions of Transformations, with Particular Emphasis on the Cultural Nation. *Borderland. Social Studies*. 2012, vol. 19, pp. 73–95 [in Polish].
-

20. NIKITOWICZ, A. Transformation of National Identity in the Conditions of Significant Political Changes Exemplifying by the Ukrainians of Podlasie. *Borderland. Social Studies*. 2016, vol. 19, part 2, pp. 163–177 [in Polish].

21. SAWCZUK, S. Even Officially there is More of Us. *Over the Bug and Narva*, 2013, no. 2, pp. 5 [in Polish].

SUMMARY

The problem of existence of Ukrainian community in northern Podlachia has been avoided for many years in various published works, scientific in particular. It has been left practically alone with the problem of ethnic self-preservation. The society Union of the Ukrainians of Podlachia has made considerable efforts for this situation change. At present the movement of Ukrainian identity revival in Podlaskie Voivodeship is called by the researchers as dynamic national phenomenon. Important part in this process belongs to publishing activity of the society, especially the periodical *Over the Bug and Narva*, radio and television broadcast in Ukrainian. Education is considered as one of the decisive factors of the national identity formation. The system of the institutions in native language studying is expanded from 2005. Both children and adults have chance to master it. At the same time educational institutions have become the place of important cultural centres, where all generations of Ukrainians have an opportunity to take part in artistic activity, various arrangements.

It is a success for Union of the Ukrainians of Podlachia to realize annually a chain of projects aimed at the cognition, study and preservation of spiritual heritage. The work of rural folklore-ethnographic groups, master-classes with the bearers of traditions are important in the transmission of experience and knowledge. Carrying out annual local arrangements and regional international festivals gives an opportunity to point to the trend of reproduction of the whole complex of folklore traditions by Ukrainians, understanding the significance of native language and respect to cultural acquirements of other nations. Such actions are considered as the platform of dialogue, assist intercultural contacts and also integration of the participants and organizers.

Keywords: Ukrainian community, cultural-artistic projects, national identity, festivals.